

Szabó Fruzsina Mariann*: Az Európai Külügyi Szolgálat szerepe – út a szorosabb európai integráció felé?

Debreceni Jogi Műhely, 2014. évi (XI. évfolyam) 1–2. szám (2014. június 30.)

Bevezetés

A Lisszaboni Szerződés hozta létre az Unió Közös Kül- és Biztonságpolitikai Főképviseletét. Továbbá a Lisszaboni Szerződés 27. cikke kimondja, hogy a Főképviseletet segíti az Európai Külügyi Szolgálat (továbbiakban: EKSz). Ez a szerv együtt működik a tagállami diplomáciával. A szervezet Főtitkársága, a Tanács és a Bizottság tisztviselőkből áll, valamint a tagállamok nemzeti diplomáciai szolgálatainak személyzetéből. Az EKSz szervezetét és működését megállapító határozatot a Tanács 2010. július 26-án hagyta jóvá. Az állandó titkárság ötlete, mely külön létezik a már meglévő uniós intézményektől azért, hogy a tagállamok jobban összehangolják érdekeiket, nem egy új ötlet az uniós külpolitika területén. 1972-ben, a francia elnök, Pompidou már javasolt egy önálló „gondolkodó titkárságot”, párizsi székhellyel, amely az Európai Politikai Együttműködésért (továbbiakban: EPE) felelt volna. A Benelux államok elleneztek a javaslatot, mert látták, hogy ez egy nagy kihívás lenne a Bizottságnak, főleg annak hatáskörének. Tizenöt évvel később, 1987. július 1-jén az Egységes Európai Okmány létre hozta az első állandó EPE titkárságot. Ez a Tanács Főtitkárságán belül helyezkedett el, költségvetését részben a Bizottság, részben a tagállamok állták. Az EPE egy kis létszámú titkárság volt, melyben korlátozott szerepet játszottak a tagállamok és a Bizottság. Az EPE Titkárság eltűnt 1992-ben, amikor a Maastrichti Szerződés a Közös Kül- és Biztonságpolitikába (továbbiakban: KKBP) transzformálta. A szerződés a „második pillér” rendezése során ismét foglalkozik a tagországok soros elnöksége kapcsán a Tanács Főtitkárának kérdésével. Az utóbbi akkor kapott nagyobb szerepet, amikor az Amszterdami Szerződés hatályba lépését követően 1999 decemberében a Tanács Főtitkára – és a Külügyi és Biztonságpolitikai Főképviselet is egyben – Javier Solana lett. 2002 februárjában az Európai Konvent újra előállt az állandó titkárság ötletével.

Az alkotmányos szerződés javasolta az EKSz létrehozását, abból a célból, hogy segítse az új európai külügyminiszter munkáját, aki egyben a bizottság alelnöke, és aki minden szempontból felelős az EU külpolitikájáért. Az alkotmányos szerződés elutasítása után, továbbra sem változott a perspektíva, miszerint létre kéne hozni egy állandó titkárságot. A javasolt EKSz ezúttal megmaradt a Lisszaboni Szerződésben, kivéve, hogy nem szolgálja már az európai külügyminiszter elnevezést. Catherine Ashton a kinevezett Főképviselet / alelnök megkezdte munkáját 2009. december 1-jén. Az EKSz egy hónappal később megkezdte tevékenységét, 2010. január 1-jén.[1]

1. A Lisszaboni Szerződés közös kül- és biztonságpolitikát érintő reformjai

Sok változást vezetett be az Európai Unió külkapcsolati rendszere tekintetében a Lisszaboni Szerződés, melyek közül az egyik leglátványosabb az EKSz. Az EKSz azért jött létre, hogy támogassa a szintén új szereplőt, a Közös Kül- és Biztonságpolitika Főképviseletét. Ugyanakkor a szerződés erre vonatkozó cikke homályos és nem határozza meg pontos formában az új szervet. Számos kérdést vet fel az újítás: Vajon az EKSz képes önállóan cselekedni, képes olyan döntéseket hozni saját érdekében, amelyek korlátoznak más szereplőket a rendszerben? Vannak területek, amelyekben az EKSz-nek nagyobb a döntéshozatali autonómiája, mint másoknak? Annyi azonban bizonyos, hogy a Lisszaboni Szerződés óta az Európai Unió külpolitikai szervezete és működése jelentősen megváltozott. Összesen húsz külpolitikai újítást tartalmaz a szerződés, melyeknek célja, hogy javítsák a hatékonyságot az Unió külpolitikájában.

A Lisszaboni Szerződés számos olyan kérdésben jelent komoly eredményt és előrelépést, amelyben a tagállamok már hosszú évtizedek óta nem jutottak megállapodásra. A Lisszaboni Szerződés újításai illeszkednek az európai integráció építkezési folyamatába, amelyben világosan tetten érhető az európai reformfolyamatokat korábban is jellemző szempont: az integráció további elmélyítése és az együttműködés fejlesztése[2] és olcsóbbá tétele. A Lisszaboni Szerződés szám szerint húsz újítást hozott az Unió külső tevékenysége terén; ezek közül az alábbiakban az Európai Unió jogi személyiségét, illetve a KKBP főképviselői tisztséget érintő reformokat mutatom be.

a) Az Európai Unió jogi személyisége és a KKBP Főképviselője

Az Európai Unió jogi személyisége[3] immár alapító szerződési szinten is elismerést nyert és a Közösség elnevezést az „Unió” váltotta fel. Ezen egységes megnevezés már egységet és önálló nemzetközi szereplőt feltételez a 'nagyvilág' színpadán.

A jogi személyiség megszerzésével fő befolyással bír az EU, mint nemzetközi szereplő a világpolitikára. A mai napig a legszembetűnőbb példája ennek az új jellemzőnek az volt, amikor 2011. május 2-án az ENSZ azzal könnyítette meg az elismerését, hogy Van Rompuy a következő szeptemberi Közgyűlésén mondhatott első alkalommal beszédet az EU nevében.[4] A reformfolyamat során számos fontos kérdés felmerült, így például az is, hogy az Unió képes-e közös célokat közösen meghatározni, vagy különböző elképzelések, jövőképek fogalmazódnak meg az Unión belül. Többek között, e közös célok megvalósítására hozták létre az Unió Külügyi és Biztonságpolitikai Főképviselőjének tisztségét, illetve az ő munkáját segítő Európai Külügyi Szolgálatot, amely fontos előrelépést jelent az Unió egységes nemzetközi szerepvállalásának megerősítése irányába, és hozzájárul ahhoz, hogy az Unió hatékonyabban[5] és valóban egy hangként szólhasson bele abba a bizonyos képzeletbeli telefonba, ha Henry Kissinger véletlenül felhívna Európát. Ezzel a lépéssel, úgy gondolom a kérdést megválaszolták, miszerint az Unió igenis már „képes elkötelezni” magát egy egységes jövőkép érdekében. Ezzel megszünteti a megosztottságot és megerősíti az Unió súlyát a nemzetközi szinten.[6] A döntésből, amely megeremtette az EKSz-t, kiderül, hogy az tagállamok vonakodtak felhatalmazni a Bizottságot, mint nemzetközi ügyek képviselőjét. Bár a külpolitikai bürokrácia már létezett a DG Relex (Külkapcsolati Főigazgatóság) személyében, a tagállamok mégis arra áhítoztak, hogy fenntartsák a kormányközi döntéshozatalt a KKBP-ben. Ez a vágy egy új szerv megalkotását tette szükségessé, ezzel gyengítve a Bizottság külpolitikai kompetenciáit.[7]

A Lisszaboni Szerződéssel módosított EUSz 27. cikkének (2) bekezdése értelmében „A közös kül- és biztonságpolitikára vonatkozó ügyekben az Uniót a Főképviselő képviseli. Az Unió nevében politikai párbeszédet folytat harmadik felekkel, és képviseli az Unió álláspontját a nemzetközi szervezetekben és nemzetközi konferenciákon.” A Külügyi és Biztonságpolitikai Főképviselő ellátja a Külügyek Tanácsának elnöki tisztjét és egyben a Bizottság alelnöke.[8]

A pozíció bevezetésének főleg intézményi jelentősége van, a Főképviselő ugyanis – mint ahogyan a fenti rendelkezésből láthatjuk – a Bizottság alelnöke is egyben, vagyis megszűnik a munkaköri kettősség a Főképviselő és a külügyekért felelős biztos között.[9]

A Lisszaboni Szerződés (reformszerződés) gyakorlatilag megtartotta az Alkotmányszerződés gondolatait, de az „Unió külügyminisztere” megnevezést átkeresztelték az Unió Kül- és Biztonságpolitikai Főképviselőjévé, illetve kihangsúlyozták, hogy az új elgondolás – beleértve az EKSz-t – nincs hatással a tagállamok felelősségére sem saját külpolitikájuk alakításban, sem pedig a nemzeti képviseletükre harmadik országban és nemzetközi szervezetekben. Ezek az új elgondolások nem érintik a tagállamok biztonsági és védelmi politikáját, sem pedig a Biztonsági Tanács és tagjainak elsődleges felelősségét a nemzetközi béke és biztonság fenntartásában.[10] Vagyis a tagállamok beleegyezése nélkül az Unió továbbra sem tehet külpolitikai lépéseket. A korábbi „miniszteri” cím megváltoztatása

szimbolikus, mivel célja, hogy eloszlassa azokat a félelmeket, melyeket ez a kifejezés kiválthatna.[11]

Az első kérdés az új intézményi környezettel kapcsolatosan merült fel, amiben a Főképviseelő és/mint a Bizottság alelnöke működik. Valójában a kettős „kalappal” és azáltal, hogy vége szakadt a félévente változó EU-s elnökségi rendszer külkapcsolatokban meghatározó szerepének, a fragmentációval és dualizmussal kapcsolatos problémák megoldódni látszanak. Így nincs többé kettő vagy akár három külön Európai Unió képviselő a nemzetközi találkozókön és nincs többé új személy sem az EU képviseletében minden hatodik hónapban. Ahogy az Alkotmány Szerződés előre jelezte, a reformszerződés bevezetett egy új intézményi szereplőt, nevezetesen az Európai Tanács elnökét. Az elnök átvesz néhány feladatot a Tanács főtitkárától, illetve valamilyen formában biztosítja az EU csúcstalálkozókkal kapcsolatos külső koordinációt és képviseletet. Ennek eredményeképpen a Főképviseelőnek intenzíven és szorosan együtt kell működnie ezzel az új intézményi szereplővel minden olyan kérdésben, ami az Európai Tanács döntéseinek előkészítésével kapcsolatos. Itt kitapintható egyfajta duplikáció, átfedés a két intézmény személyzetében.[12]

2009 novemberében Catherine Ashton brit bírónőt nevezték meg az EU Kül- és Biztonságpolitikai Főképviseelőjének posztjára, akit 2010. február 9-én az Európai Parlament is megerősített tisztségében.[13]

II. Az Európai Külügyi Szolgálat (EKSz)

a) Az EKSz felépítésére vonatkozó elképzelések

Az EKSz előkészítése azonnal elindult volna, mihelyt az Alkotmányszerződés hatályba lép. Miután a franciák „non”-t, a hollandok pedig „nee”-t mondtak az Alkotmányszerződésre 2005 tavaszán, hibernálódott az EKSz létrehozásáról szóló tárgyalási folyamat.[14]

Legfőképpen az osztotta, illetve osztja meg máig is a tagállamok EKSz-hez való viszonyát, hogy kis vagy nagy országokról van-e szó. Az EKSz-re vonatkozóan a kisebb tagállamok lelkesebbnek tünnek, mint a nagyok, habár ez utóbbiak nem követnek egy egységes stratégiát, mivel túl elfoglaltak a pozíciókért egymással vívott harcban. Ez alól kivétel például Németország, amely kezdettől fogva támogatta az EKSz létrehozásának ötletét és érdekében áll egy erős és hatékony EKSz. Habár a Lisszaboni Szerződéssel megteremtették a lehetőséget a közös külpolitikára, a tagállamok úgy tünik, hogy még mindig független külpolitikai célokkal rendelkeznek.[15] Verola szerint az intézményi tárgyalások során néha úgy tünik, mintha egyfajta ’pajzs’ jött volna létre a tagállamok és más európai intézmények között, ahelyett, hogy az a közös érdekeket támogatta volna.[16] Tehát jogosan merül fel a kérdés, miszerint az EKSz létrejött-e a szorosabb integráció vagy esetleg a megosztottság eszköze az Unióban.

b) Az EKSz összetétele

Az EUSz 27. cikkének (3) bekezdése értelmében „Megbízatásának ellátása során a Főképviseelőt Európai Külügyi Szolgálat segíti. Ez a szolgálat a tagállamok diplomáciai szolgálataival együttműködésben tevékenykedik, és a Tanács Főtitkársága, valamint a Bizottság megfelelő szervezeti egységeinek tisztviselőiből, továbbá a nemzeti diplomáciai szolgálatok által kirendelt személyzetből áll.”

A Főképviseelő egy személyben jeleníti meg az uniós külkapcsolatok korábban megosztott gazdasági és politikai ágát, irányítja a KKBV végrehajtását és biztosítja, hogy az Unió a nemzetközi porondon és a harmadik országokkal fenntartott kapcsolataiban egységesen, közös hangon szólaljon meg. A Lisszaboni Szerződés szerinti főképviseelői poszt újdonsága, hogy egyesíti a korábbi Főképviseelőnek (vagyis Solana-nak), a külügyek Tanácsa elnökének, és a Bizottság külkapcsolatokért felelős alelnökének posztját egy személyben. Ebben nyújt segítséget neki az EKSz, amely legalább hatvan százalékos arányban uniós tisztségviselőkből

– a Tanács Főtitkársága és a Bizottság munkatársaiból – illetve legalább harmadrészt a tagállamok diplomáciai szolgálataival együttműködve végzi. Az új külügyi szervezet felállása új helyzetet teremt az európai külpolitikában.[17]

Az EUSz 27. cikk (3) bekezdése 2. mondatának értelmében „Az európai külügyi szolgálat szervezetét és működését a Tanács határozatban állapítja meg. A Tanács a Főképviseelő javaslata alapján, az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt és a Bizottság egyetértését követően határoz.” E felhatalmazás alapján született meg az európai külügyi szolgálat szervezetéről és működéséről szóló 2010/427/EU tanácsi határozat.[18] A határozat 1. cikkének (2) bekezdése szerint az EKSz az Európai Unió önálló, a Tanács Főtitkárságától és a Bizottságtól függetlenül működő, a feladatai ellátásához és a céljai eléréséhez szükséges jogképességgel rendelkező szerve.

Az EKSz-t egy központi igazgatási szerv és az Uniót a harmadik országokban és a nemzetközi szervezetekben képviselő küldöttségek alkotják.[19] Az EKSz központi igazgatási szerve főigazgatóságokból áll. Az EKSz-t egy, a Főképviseelő irányítása alatt tevékenykedő ügyvezető főtitkár irányítja. Az ügyvezető főtitkár feladata elsősorban az EKSz zavartalan működéséhez szükséges intézkedések meghozatala, a személyzeti igazgatásra és a költségvetési gazdálkodásra vonatkozókat is beleértve. Az ügyvezető főtitkár biztosítja az Unió küldöttségeivel való koordinációt is. Az ügyvezető főtitkárt két főtitkárhelyettes segíti.[20]

Az EKSz vezető tisztségeiért jelentős küzdelem alakult ki. Egy hónappal a magyar elnökség indulása előtt, 2010. december 1-jén nevezték ki a Főképviseelőt. A magyar elnökség volt az első, amelynek együtt kellett dolgoznia a fokozatosan felálló új szolgálattal, melynek tisztségviselőit ekkor nevezték ki, így tevékenysége ezen a területen precedensértékű lehet. A Lisszaboni Szerződés hatályba lépése előtt az esetek többségében a fél éves mandátummal bíró soros elnökség képviselte az Uniót a külkapcsolataiban. Azóta azonban lényegében azt mondhatjuk, hogy az uniós külpolitikának egy „arca” van, az öt évre választott Külügyi és Biztonságpolitikai Főképviseelő. A soros elnökség ennek ellenére a Főképviseelő egyik legfontosabb támasza marad, különösen az EKSz szervezeti kiépülésének kezdeti időszakában. Az EKSz képviselőinek, már ami napjainkban is világosan látható, a schengeni térségre vonatkozó ügyintézésből, az EU-államok harmadik országbeli konzuli és diplomáciai védelméből állnak majd. Tehát főleg a kis vagy szegényebb államok, amelyek nem képesek minden országban konzuli képviselőt fenntartani, járnak jól a közösségi ügyintézésrel. A nagy(obb) országok viszont inkább féltékenyen figyelik az EU ilyesfajta törekvéseit.[21]

Azóta a Főképviseelő már az EKSz több vezető beosztású tisztségviselőjét is kinevezte. A szolgálat főtitkára Pierre Vimont, Franciaország korábbi washingtoni nagykövete lett, helyettesei a német Helga Schmid és a lengyel Maciej Popowski, akik mindketten sokéves diplomáciai tapasztalattal bírnak.

Ezen a ponton szeretném felhívni a figyelmet egy jogilag furcsa tényre, mégpedig David O’Sullivan helyzetére, akinek a főigazgatói posztja a tanácsi határozat szerint nem kellene léteznie, ugyanis nincs benne. Ebből is látszik, hogy egy folyamatosan változó szervet üdvözölhetünk az EKSz személyében.

Az EKSz személyzete a Bizottság, a Tanács és a tagállam hivatalnokaiból áll és a tagállamokból legalább a teljes személyzet egyharmadnak kell jönnie. Ez a meghatározás politikai harcokra adott lehetőséget és egy évbe telt megoldani a kérdést. 2010. november 24-én fogadták el az ehhez szükséges szabályozást, amelyben rendezték a nemzeti diplomaták státuszát és a ranglétrán való előmeneteli lehetőségeiket. A nemzeti diplomaták, „átmeneti ügynök” státuszt kapnak, amellyel, ugyanazon jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek, mint az „állandó hivatalnokok”. [22]

c) Az EKSz feladatai

Az EKSz központi funkciója a koordinálás, amely két vonalon fut. Az egyik vonalat horizontálisan futó vonalként kell elképzelni, amely az EU tagállamai és az EU intézményei között helyezkedik el, nekik rengeteg szakértelmük és ismeretük van az EU külpolitikájáról (legfőképp a Bizottságnak). A másik vonal, a vertikális vonal, azon 27 EU tagállam között húzódik, akik nem mondanak le saját nemzeti külpolitikájukról.

A 2010/427/EU határozat 2. cikke rendelkezik a szerv feladatairól. Ennek értelmében az EKSz támogatja a Főképviseletet: a.) a KKBP – beleértve a közös biztonság- és védelempolitikát (KBVP) is – irányítására, az e politika kidolgozásához javaslataival való hozzájárulásra, valamint az Unió külső tevékenységei közötti összhang biztosítására vonatkozó megbízatása teljesítésében, b.) a Külügyek Tanácsa elnöki tisztében az ellátásában, valamint c.) a Bizottságban betöltött alelnöki tiszte ellátásában, a Bizottságban a külkapcsolatokkal összefüggésben és az Unió külső tevékenységei egyéb szempontjainak az összehangolása tekintetében rá háruló feladatok ellátásában. d.) Az EKSz segíti továbbá az Európai Tanács elnökét, a Bizottság elnökét és a Bizottságot a külkapcsolatokkal összefüggő feladataik ellátása során.

A határozat 3. cikke szól arról, hogy az EKSz mely szervekkel, illetve intézményekkel működik együtt feladatainak ellátása során. E rendelkezés szerint az EKSz támogatja a tagállami diplomáciai szolgálatokat és együtt működik velük illetve a Tanács Főtitkárságával és a Bizottság szolgálatával is. A Tanács Főtitkárságával szolgálati szintű megállapodásokat is köthet. A Bizottság szolgálata és az EKSz az együttműködésen kívül szolgálati szintű megállapodásokat köt és konzultációs tevékenységet is végez, ha az Unió külső tevékenységével kapcsolatos feladatok ellátásáról van szó, kivéve a KBVP területét.

A Bizottsággal akkor működik együtt, amikor a Bizottság részt vesz a KBVP-t érintő területen kidolgozandó aktusok előkészítő munkájában és eljárásában.

Az Unió egyéb hivatalaival- az intézményközi szervekhez hasonlóan- szolgálati szintű megállapodásokat köt. Az Európai Parlamenttel is köteles együttműködni, viszont egyéb intézmények és szervek által nyújtott segítséggel élhet, tehát nem kötelező. Az Európai Csalás Elleni Hivatallal (OLAF) az 1073/1999/EK rendelettel összhangban együttműködik.

Az EKSz-nek katonai és civil válságkezelési egységeket kell biztosítania a Tanács titkárságán belül. Rendkívül fontos, hogy az EKSz szereplői a hírszerzési elemzések eredményét megosszák annak érdekében, hogy támogathassák a Főképviseletet az uniós külpolitika átfogó, következetes és hatékony igazgatására vonatkozó megbízatásának teljesítésében.

Az EKSz-nek biztosítania kell, hogy az Európai Parlamentnek legyenek kapcsolattartói az Európai Parlamenttel való együttműködést szavatoló uniós küldöttségekben (például a harmadik országokkal fenntartott parlamenti kapcsolatok ápolása érdekében).

Az Európai Unió küldöttségei ugyan az EKSz szerves részét képezik, utasításait azonban a Főképviseletől kell kapniuk, az ő ellenőrzése alá tartoznak és igazgatási szempontból a Bizottsághoz tartoznak.[23]

d) A Főképviselet és az EKSz együttműködése az Unió intézményeivel és más szerveivel

Ahogy azt a 2010/427/EU határozat 2. cikkéből is kiolvashattuk, az EKSz elsősorban a Főképviselet feladatainak ellátását segíti. Éppen ezért annak érdekében, hogy az EKSz-nek az Unió külpolitikájában betöltött szerepét megérthessük és ennek alapján az európai integráció előre vitelében való szerepét értékelhessük, szükséges, hogy az EKSz rendelkezései alapján magának a Főképviseletnek az Unió külső tevékenységének formálásában szerepet játszó intézményeivel való együttműködését, illetve ezen intézmények közötti hatáskör- és feladatmegosztást részletesebben megvizsgáljuk.

A Bizottság és az EKSZ munkamegosztása a makro-politikai területeken[24]

	Teljes felelősség	Pénzügyi felelősség	Operatív irányítás	Vele egyeztetve
KKBP	Főképviseelő; EKSZ	Külpolitikai Eszközök(FPI)- Bizottság	EKSZ	Európai Unió Tanácsa/Bizottság
Bővítés	Bizottság	Bővítési Biztos (ELARG)	Fejlesztési és Együttműködési Főigazgatóság- EuropeAid (DG DEVCO)	EKSZ/ Fejlesztési és Együttműködési Főigazgatóság- EuropeAid (DEVCO)
Szomszédság- politika	Bővítési Biztos (ELARG) és az Európai Szomszédsági és Partnerségi Eszköz (ENPI)	A Bővítési Biztos (ELARG) irányítása alatt Fejlesztési és Együttműködési Főigazgatóság- EuropeAid (DEVCO)	Fejlesztési és Együttműködési Főigazgatóság- EuropeAid (DG DEVCO)	EKSZ, DEVCO és más Bizottsági szolgálatok
Fejlesztés	Fejlesztési és Együttműködési Főigazgatóság- EuropeAid (DG DEVCO)	Fejlesztési és Együttműködési Főigazgatóság- EuropeAid (DEVCO)	Fejlesztési és Együttműködési Főigazgatóság- EuropeAid (DG DEVCO)	EKSZ, más Bizottsági szolgálatok
Nemzetközi kereskedelem	Kereskedelmi Főigazgatóság (DG Trade)- Bizottság	Kereskedelmi Főigazgatóság (DG Trade)- Bizottság	Kereskedelmi Főigazgatóság (DG Trade)- Bizottság	EKSZ, más Bizottsági szolgálatok
A humanitárius segítségnyújtás és válságkezelés	Európai Bizottság Humanitárius Segélyek és Polgári Védelem osztálya (DG ECHO)	Európai Bizottság Humanitárius Segélyek és Polgári Védelem osztálya (DG ECHO)	Európai Bizottság Humanitárius Segélyek és Polgári Védelem osztálya (DG ECHO)	Belügyi Főigazgatóság (DG Home Affairs); Fejlesztési és Együttműködési Főigazgatóság- EuropeAid (DEVCO); EKSZ

e) A Főképviseelő szerepe, feladatai a KKBP terén

A Főképviseelő részt vesz az Európai Tanács munkájában. Az Európai Tanács elnöke úgy látja el az Unió képviseletét, hogy ezzel a Főképviseelő hatásköréhez tartozó KKBP ügyeket nem sérti. Az Európai Tanács nevezi ki minősített többséggel a Bizottságot, mint testületet. Ez azért fontos a Főképviseelő szempontjából is, mert ő a Bizottság egyik alelnöke. Amint azt az EUSz 18. cikkéből is kiolvashatjuk, a Főképviseelő a Bizottságon belül felelős a külkapcsolatok ellátásáért, illetve az Unió külső tevékenységének összehangolásáért.

Az Európai Parlament szavaz a Bizottságról, mint testületről és bizalmatlansági indítványt is tehet a Bizottsággal szemben, amelynek következtében a Főképviseelőnek le kell mondania a bizottsági tagságról. Az Európai Parlament évente két alkalommal megvitatja a KKBP és a KVBP végrehajtása területén elért előrehaladást.

A Főképviseelő elnököli a Külügyek Tanácsát és feladata irányítani és végrehajtani a közös védelmi- és biztonság politikát (KVBP). Az EUSz 21. cikke kimondja, hogy a Főképviseelő

közreműködésével a Tanács és a Bizottság együttműködnek egymással, hogy a külső tevékenység különböző területei egymással összhangban legyenek. Ugyanis felelősek az összhang biztosításáért. A 22. cikk kimondja, hogy a Főképviseelő javaslatot terjeszthet a Tanács elé a KKBP területét illetően. A Bizottságnak csak a külkapcsolatok egyéb területein rendelkezik döntéshozatali (javaslattevési) joggal. Az EUSz 24. cikk elemzéséből kitűnik, hogy Tanács és a Főképviseelő gondoskodnak az unió külső tevékenységével kapcsolatos elvek betartásáról, úgy, mint a lojalitás, a kölcsönös szolidaritás vagy a kölcsönös politikai szolidaritás erősítése, továbbfejlesztése. Ezek biztosítják az Unió fellépésének egységességét, koherenciáját, eredményességét. A 26. cikkben a tagállamok és a Főképviseelő pénzügyi kapcsolatáról olvashatunk, ugyanis a KKBP végrehajtása nemzeti és más erőforrások felhasználásával történik. A 27. cikk kimondja, hogy a Tanács határozatait a Főképviseelő hajtja végre. A Főképviseelő javaslatot tehet a Tanácsnak, aki konzultál erről az Európai Parlamenttel, majd a Bizottság egyetértése után határoz a javaslatról.

A Tanács a külpolitikát érintő fontos kérdésekben konzultál a Parlamenttel. A képviselők megkérdőjelezhetik a Tanács politikáit és ajánlásokat fogalmazhatnak meg. Az Unió külügyi és biztonságpolitikai Főképviseelőjét/a Bizottság alelnökét rendszeresen meghívják a plenáris ülésekre, hogy beszámoljon az EU-nak a világban folytatott tevékenységéről.

Az Európai Parlament betekintési joggal rendelkezik a Lisszaboni Szerződés által létesített új Európai Külügyi Szolgálat munkájában. EKSz finanszírozásával kapcsolatos valamennyi aspektusnak a Szerződésekkel összhangban a költségvetési hatóság felügyelete alatt kell maradnia.[25] Két fő témában, a költségvetést és a tisztségviselők jogállását illetően, együttdöntési eljárás részeként az Európai Parlament is fontos szerepet kap. Az EP jelezte aggályait, hogy nem elégszik meg csupán az EKSz pénzügyeinek ellenőrzésével. Ugyanakkor az EB igyekszik megőrizni több fontos politika feletti ellenőrzését. Sőt valójában a tagállamok többsége, Londont, Párizst és Berlint kivéve is azt favorizálja, hogy az EKSz maradjon bizottsági ellenőrzés alatt, ha már a Főképviseelő a Bizottság alelnöke is egyben.

Az alábbi táblázat mutatja be a főképviseelő, illetve az Unió más, Az Unió külső tevékenységének megvalósításában részt vevő intézményeknek eltérő szerepei és feladatai vannak, egyrészt a KKBP, másrészt az EU „szupranacionális” külső tevékenysége[26] terén.

Az EU külpolitika intézményi szereplőinek kompetenciái[27]

Külpolitikai döntéshozatal szereplői	Hatáskörök
Európai Tanács	A legfontosabb politikai irányvonalakat határozza meg és politikai lendületet ad.
Európai Unió Tanácsa	Végrehajtó- és törvényalkotó testület, beavatkozó az összes uniós intézkedésbe.
Bizottság	Az első pillér és a vegyes kompetenciák politikáinak formálásában és a közös politikai intézkedések végrehajtásában van szerepe.
Közös Kül- és Biztonságpolitikai Főképviseelő; támogatója az EKSZ	Kezdeményezési jog, formálja a második pillér politikáját.
Tagállamok	Kizárólagos kompetenciák

A Bizottságnak sokkal nagyobb szerepe van a szupranacionális uniós politikában, mint a KKBP terén. Ezzel párhuzamosan, a KKBP-ben a Főképviseelőnek van domináns szerepe. Tehát az intézmények közötti hatásköri megosztás, egyfajta szimbolikus mérlegként is jellemezhető, amelynek egyik oldalán, - jelen esetben a KKBP-ben – ha nagyobb súllyal esik latba a Főképviseelő, akkor a Bizottságnak a mérleg másik oldalán, a szupranacionális politikában kell nagyobb hatáskörrel rendelkeznie.

2010 első felében jól megfigyelhető volt, hogy az EK Sz státusza körüli vitában a Bizottság, a Miniszterek Tanácsa és az Európai Parlament (Parlament) egyaránt saját álláspontját, s ezzel saját befolyását és hatalmát igyekezett érvényesíteni.[28]

Az EK Sz létrehozása érintette a kompetenciák és a hatalom elosztásának érzékeny kérdését a Bizottság, a Tanács és a Parlament között. Különösképpen szükség volt dönteni a RELEX sorsáról, ami 8000 embert és 134 delegációt tartalmazott. A RELEX kontrollja együtt járt annak költségvetése feletti kontrollal, ami azonban az egyetlen külpolitikai kérdés, amibe a Parlamentnek beleszólása van. A Bizottság a Kül- és Biztonságpolitikai Főképvisező posztjával és az EK Sz-szel szemben arra törekedett, hogy annyi kompetenciát szerezzen, illetve tartson meg, amennyit csak lehetséges. A Parlament annak érdekében vetette latba befolyását, hogy minél nagyobb ellenőrzést szerezzen az EK Sz felett, mindenekelőtt a szervezet költségvetésének és a személyzeti kinevezések kérdésében.[29]

Miközben a RELEX nagy része átkerült a Tanácshoz a Főképvisező hatalma alá, a Bizottság megtartotta a kontrollt a fejlesztés, bővítés, külkereskedelem és klíma ügyek felett.

Az EK Sz hatalmat kapott, hogy a saját kiadásait ellenőrizhesse, miközben a költségvetése a Parlament kezében maradt.

f) Probléma az EK Sz struktúrájában – a fejlesztési alapok példája

Az EUSz intézményi rendelkezései, illetve az EK Sz-t létrehozó határozat alapján nem dönthető el egyértelműen, hogy pontosan milyen hatáskörei vannak az EK Sz-nek, illetve milyen eszközök állnak a rendelkezésére. E problémát szemlélteti a fejlesztési alapok példája.

Ashton azt tervezte, hogy integrálja a két fontos segélyalapot, az Európai Fejlesztési Alapot és a Fejlesztési Együttműködési Eszközt az EK Sz-be. Eddig a Bizottság, pontosabban a fejlesztési együttműködésért felelős biztos irányította ezeket a pénzeket. Az EK Sz bele akar szólni abba, hogy hogyan alakítják ki a szegény országok programjait, a fejlesztési intézmények ezért attól félnek, hogy ezek a pénzek, a fejlesztési alapok, amelyeket azért hoztak létre, hogy segítsék a világ legszegényebbjét, a rövid távú külpolitikai érdekek alá kerülnek. Azzal érvelnek a szervezetek, hogy ezáltal a szegénység elleni küzdelem másodrendű lenne.

Egy jogi tanácsadó cég szerint, a fejlesztési együttműködés nem része az EK Sz-nek, így Ashton terve ellentétes a Lisszaboni Szerződéssel. Ezzel ugyanis 300 millió éves költségvetés 10 milliárd euróra bővülne. Ashton szerint viszont ez által a koordináció a fejlesztési biztos és az EK Sz között hatékonyabb lenne. Jörn Kalieski, segélyezési szervezeti szakértő szerint nem szabad hagyni, hogy a fejlesztéspolitikai szakértelem háttérbe szoruljon.

Az Európai Parlament azon az állásponton volt, hogy az EK Sz-nek integrálódnia kell a Bizottság adminisztratív struktúrájába annak érdekében, hogy garantált legyen az átláthatóság és a demokratikus kontroll a tevékenységei felett. Az EK Sz-nek függetlennek kell lennie a Bizottságtól és a Tanácstól.

Végezetül az EK Sz-t úgy állították fel, hogy az EU funkcionálisan autonóm szervezete lett, különálló a Tanács Főtitkárságától és a Bizottságtól, birtokában az eléréshez szükséges jogi kapacitásnak. Az EK Sz nem egy intézmény, sem pedig egy ügynökség és nem függ sem a Tanácstól és a Bizottságtól, hanem egy autonóm szervezet, amely a Főképvisező hatalmától függ, aki szoros együttműködésben dolgozik a Bizottsággal és a Tanáccsal. Viszont a pénzügyi szabályozását tekintve intézménynek számít.

Az együttműködés a Bizottsággal szorosan kapcsolódik ahhoz a tényhez, hogy bizonyos külső területek nem kerültek az EK Sz-hez (kereskedelem, bővítés, humanitárius segély) és ugyanúgy más belső ügyek külső dimenziója sem (klímaváltozás, energia, szabadságjog stb.). Ezért az esetleges súrlódások az EK Sz és a Bizottság között különösen károsak lennének az EU szerepének nemzetközi szinten való javítására. A 3. cikk szerint az EK Sz-nek és a

Bizottságnak konzultálnia kell minden, az Unió külügyét érintő kérdésben, kivéve a közös védelmi- és biztonság politika (továbbiakban: KVBP) által lefedett kérdéseket. Habár érthető a KVBP kivételekként való kezelése, tekintve, hogy a védelmi és biztonsági kérdéseknek sajátos a jellege, mégis érthetetlen ez a kivétel, hiszen a Lisszaboni Szerződéssel a cél, a külügyek egységként való kezelése volt. [30] Ajánlásokat nyújtott be Ausztria és a Benelux államok, hogy hogyan lehetne javítani az EKSz hatékonyságát. Ausztria javaslata szerint szorosabb együttműködésre van szükség a tagállamok diplomáciai szolgálatai és az EKSz között, illetve szükség van jobb kommunikációra is a sikeresség érdekében. Kiemeli a nagyobb bizalom szükségességét az EU és a tagállamok nagykövetségei között, mivel úgy tűnik, mintha a delegációk nem minden információt közölnének az EKSz-szel. A Benelux javaslatok is hasonló logikára épülnek. Intézmény és intézmény közötti kommunikáció is javításra szorul a nemzetközi ügyek terén, egyenesen „nevetségesnek tartják, hogy Van Rompuy Barroso és Ashton különböző közleményeket adnak ki.”[31]

g) A Szerződés pontatlanságának további következményei

A Lisszaboni Szerződés nem elég pontos kidolgozottságának köszönhetően, sajnos nem különülnek el egyértelműen a Főképviselet és a Bizottság alelnöki funkciói: ez problémát okozhat az EKSz működésében is. Mindehhez hozzájárul, hogy mivel három posztot telepítettek Ashton-ra, - amely valóban pusztán a posztok telepítése külön-külön, mintsem egyesítése történt- ez bizonyos esetekben akár „skizofrén helyzetet” is teremthet; különösen amiatt, hogy a Főképviselet egyben a Bizottság tagja is és így lehetnek önmagával ellentétes érdekei. Számos esetben nem lehet egyértelműen elhatárolni, hogy a Főképviselet pontosan mikor gyakorolja kifejezetten a Bizottság alelnöki funkcióit és mikor a főképviseleti funkcióit. Így például a közelmúltban is vita alakult ki arról, hogy ki tárgyaljon a Globális Fegyverkereskedelmi szerződés megkötéséről. El kellett döntenie, hogy a szerződés mely aspektusa az erősebb. A kereskedelmi jellege vagy a KKBP jellege. Ha a KKBP jelleg dominál inkább, akkor a Főképviselet tárgyal, de ha a kereskedelempolitikai, akkor viszont a Bizottság. Végül a Bizottság tárgyalta a szerződést az Unió nevében.

E példából is látszik, hogy az intézményi kapcsolatok terén pontosítás szükséges és tisztán el kellene különíteni egymástól a Főképviseleti és a Bizottság alelnöki pozíciókat, az esetleges duplikáció elkerülése végett.

Vara véleménye szerint ez az új diplomáciai szolgálat képes arra, hogy hatékonyabban lépjen fel nemzetközi szinten, de ez nagymértékben függ majd főként a tagországoktól és Ms. Ashton képességeitől, aki felelős az EKSz koordinációjáért. Az EKSz önmagában nem csodaszer a közös külpolitikai akarat létrehozására. Az EKSz sikerének vagy bukásának kulcsa, a közös külpolitikai célok és érdekek meghatározásában rejlik. Az EKSz létrehozása jelentheti azt, hogy innentől a Bizottság képtelen lenne közbelépni külügyi ügyekben, mivel a 17. cikk, azt állítja, hogy a Bizottság, felelős az Unió külső képviseletében, kivéve a Lisszaboni Szerződésben megjelölt kivételeket, mint például a KKBP esetét. Az EKSz-nek folyamatos fejlődésben volt része az elmúlt években és ezért a Főképviselet 2011 végén beszámolt a Parlamentnek és a Tanácsnak az EKSz működéséről, valamint 2013-ra egy teljes értékelés készült el. Két értékelés született, az egyik Elmar Brok tollából, a másik Robert Gualtieritől. Érzékelhető, hogy a két jelentéstevő közül Brok volt a kritikusabb. Brok kifogásolta az EKSz és a Bizottság közötti kellő koordináció hiányát, ugyanis szerinte a Bizottsági külkapcsolatok terén zajló munkáknak a Főképviselet nem ura. ezt azzal indokolta, hogy a folyamatok gyakran szétcsúsznak, döntések késlekednek, vagy meg sem születnek. Ezt példázza Mali esete is, amikor a francia katonai beavatkozást követően uniós szinten még hosszú ideig nem sikerült végrehajtani a teendőket. Ezen kívül zavaró párhuzamosságot vélt felfedezni a Bizottság és a Főtitkár tevékenységében. Mindezek különösen azért károsak a munka hatékonyságára - mutatott rá - mert az egész EKSz „nyakában liheg a tagállamok

kormányközi nyomulása”. ami nagy vitát indított el, az a „ nagyobb földrajzi kiegyensúlyozottságra való törekvés” kívánalma volt, mely számos tagállami képviselőtől elhangzott, azonban Ashton nem híve az ország kvóták bevezetésének, szerinte a felkészültséget kell nézni minden esetben. Az EKSz működésével foglalkozó szakértők azt várták a Főképviseletől, hogy e 2013 közepére tervezett jelentésében tegyen javaslatot a fent említett hatásköri problémák megoldására.

Paradox helyzet, hogy egy olyan intézmény létrehozása, melynek célja a hatékonyság növelése, nagy csatákat indított el az intézmények között. Mind a tagállamok, mind az intézmények azon voltak, hogy minél nagyobb befolyásra tegyenek szert az EKSz-ben, vagy legalábbis hogy ne csökkenjen a már meglévő hatalmuk a külügyek terén.[32]

3. Sikertörténet

Amikor a Szerbia és Koszovó Köztársasági elnöke megkötötték az első egyezményüket a diplomáciai kapcsolataik normalizálásáról, ők nem csak azt érték el, hogy véget vetettek egy már régen zajló etnikai ellenségeskedésnek, hanem egyúttal Catherine Ashton diplomáciai győzelmét is bizonyították, amire nagy szüksége volt.

Egy másik sikertörténet az volt, hogy a Főképviselet képes volt egy asztalhoz ültetni Iránnal a P5+1-et. Sajnos ezek a megbeszélések zátonyra futottak áprilisban az Almatyban folyó tárgyalások utolsó fordulóján. Ez a kudarc némiképp rombolta azt a képet, hogy az EKSz világszinten az új „békéltető” szerepben léphet fel.

A Szerbia és Koszovó közötti egyezmény azonban egyértelmű és átütő diplomáciai siker volt. Ez az új megállapodás felkínálja a lehetőségét a balkánon máig folyamatban lévő erőszakos cselekmények lezárásának. A két vezető rivális Ivica Dačić, aki a néhai szerb Slobodan Milošević egykori szóvivője és Hashim Thaçi, egykori Koszovói Felszabadítási Hadsereg parancsnoka - most Koszovói Köztársaság Miniszterelnöke - a közvetlen tárgyalásokat folytattak. Az alig hét hónapig tartó tárgyalási folyamat nem kis diplomáciai tett volt. Ez nem csak Szerbiának és Koszovónak, hanem az ENSZ-nek, az Egyesült Államoknak, Oroszországnak, Kínának és más globális szereplőknek küld erőteljes jelzést arról, hogy az EU igenis komolyan gondolja a közvetlen szomszédságában lévő országok stabilizálását. És ilyen formán méltó a 2012 Nobel-békedíjra.[33]

4. Következtetések

Az Európai Unió az EKSz létrehozásával rálépett arra az útra, amely kimondatlanul is egy a külvilág számára egységes „jelleg” erősít. Hangsúlyozandó, hogy nem államok felettségéről van szó, hanem egy olyan képződményről, amely az államok akaratát egybe gyúrni látszik. De azt is hozzá kell tennem, hogy az EKSz kompromisszumok eredménye és nem pedig a tervezés. Ahogyan az integráció mélyült, a benne lévő tagországok érdekei is közeledtek egymáshoz és ez a közeledés a külpolitikai érdekekre is befolyással volt, ezért érezte szükségét az Európai Unió annak a bizonyos hiányzó „arcnak”, mert ha annyira különbözőek lennének a vélemények a tagországok között, akkor azok összeegyeztetése lehetetlen volna, úgy nyilván nem is merült volna fel az igény az EKSz létrehozása iránt. Megfigyelhettük, hogy az EU fejlődése során a kulcs, ami áttörte a kormányközi jelleget, az az egyre gyakoribb álláspont egyeztetések voltak.

Az EKSz új funkciójának értékelésében továbbra is abból a megállapításból kell kiindulnunk, hogy a nemzetközi közösség továbbfejlődése és a béke hatékonyabb megszervezése szempontjából ma nem világkormány létesítése, hanem a nagyhatalmi egyetértés szerveinek jobb működése és a pártatlan elvi döntés intézményeinek kialakítása jelenti a döntő gyakorlati továbblépést. Így tehát, bármennyire természetesen hasonlít is a Külügyi Szolgálat adminisztratív szervezete és felépítése egy európai hatáskörű minisztériumhoz, vagy minisztériumok együtteséhez, a legnagyobb mértékben téves lenne azt valamiféle

'Szuprakülygyminisztérium' embriójának tekinteni és ebben az irányban való fejlesztést eröltetni. Ellenben az EKSz-nek, mint az EU „hangjának” és funkciójánál fogva szükségszerűen pártatlan szervnek fontos szerepe lehet mind a nagyhatalmi egyetértés működésének konkrét válságok kapcsán való megjavításában, mind pedig a külső egységes kommunikáció világra segítésében.[34]

Mindebből következik, hogy az EU akkor lehet koherens külpolitikával rendelkező „global player”, ha anélkül, hogy állammá válna, az államszerű jellege mégis erősödik. Ebben az értelemben a Lisszaboni Szerződés 95 százalékban az alkotmányszerződést örökölte át. A „mínusz 5 százalék” az államiságra jellemző elemek kiiktatása: nincs himnusz, nincs zászló, a „külygyminiszter” és a „külygyminisztérium” megnevezés nem használható. A KKBP területén a Lisszaboni Szerződés után is alapvetően még mindig az egyhangúan hozott döntés a szabály, jóllehet, amennyiben a tagállamok egy csoportja gyorsabban kíván előrehaladni, mint a többiek, úgy fennáll az állandó, strukturált együttműködés lehetősége, amely lényegében megfelel a más politikaterületeken alkalmazott megerősített együttműködésnek. (Elsősorban a nagy államok ellenezték, hogy még több kompetencia kerüljön Brüsszelbe.) A külpolitika tehát Lisszabon után sem „single”, hanem „common”, a tagállamok vétőzhatnak, Ashton Kül- és Biztonságpolitikai Főképviseelő nem nevezhető „külygyminiszter”-nek, és az EKSz sem tekinthető az „EU külygyminisztériumának”.[35]

Meggyőződés, hogy az Európai Unió jövőbeni sikere múlik a Főképviseelő azon képességén, hogy teljesíteni tudja a globalizálódó világ kihívásait, melyben az egyes európai országok súlya fokozatosan csökken és további csökkenés várható, ahogy olyan országok, mint Kína, India és Brazília gazdasági és politikai súlyra tesznek szert. A dolgozatban leírtak alapján megkísérlem megválaszolni a dolgozat címében is feltett kérdést, hogy az EKSz létrejötté a szorosabb integrációt erősíti az Unióban vagy ellenkezőleg, az Unió megosztottságához járul hozzá. Ha az EKSz nem tudta volna bizonyítani hozzáadott értékét, könnyen csak 28. tagállami diplomáciai szervezetté vált volna, amely pedig nem hogy megtakarítást, hanem egyenesen pénzkidobást eredményez az Uniónak, és ez által, az „global player”-ből, „global payerré” válik. Az európai országok egyetlen reménye arra, hogy megtartsák globális befolyásukat, ha együtt cselekszenek az EU-ban. Ezen „külső egység” megteremtésében az Európai Külygyi Szolgálat és Catherine Ashton szerepe kulcsfontosságú. Az elmúlt 3 év munkája bebizonyította, hogy az EKSz méltó lehet a szorosabb integrációt elősegítő intézmény címére. A dolgozatban lefolytatott vizsgálódásaim alapján a véleményem az, hogy az EKSz hatékonyan járult hozzá az Unió külső tevékenységeinek sikerességéhez. Ugyanakkor csak félig van igaza azoknak, akik az Unió „szupranacionálisabbá” tételének eszközt látják az EKSz-ben. Azért gondolom így, mert az EKSz létrejöttével az EU külpolitikájának külső dimenziója egységesebbnek tűnik ugyan harmadik országok szemében, s mindez megkönnyíti a fokozódó külpolitikai nehézségek megoldását. Azonban, az EKSz működésének belső dimenziója cáfolja a szupranacionális fejlődés melletti érveket hangoztatókat. A belső struktúra, motor, amely hajtja az EKSz-t éppúgy áll tagállamok küldötteiből, mint az unió intézmények képviselőiből. Ebből következően az is bekövetkezhet, hogy az EKSz-t maguk a tagállamok formálják majd saját képükre és nem pedig fordítva. A tagállami érdekek jelenléte abban is megmutatkozik, hogy a Főképviseelő helyettesítésének egyik módja az, hogy a soros elnökség külygyminisztere jár el a Főképviseelő helyett, ezzel is „visszacsempészve” a kormányközi jelleget az Unió külpolitikájának működésébe.

A fent bemutatott példákban is az derül ki, hogy az EKSz létrejöttével kompetencia harcokat gerjesztett az Unió külső tevékenységének megvalósításában részt vevő különböző szereplők között. Mindez inkább gyengíti, mintsem erősíti a szorosabb integrációt. Tehát az EKSz ténylegesen akkor lesz az európai integrációt elősegítő, azt mélyítő eszköze az EU-nak, ha azt maguk a tagállamok engedik. Ennek az integrációnak a kulcsa a tagállamok részéről az

elköteleződési képesség egy magasabb szintű együttműködés megteremtésének irányába. Az EKSz egy jó lehetőség az integráció mélyítésére, de az hogy él-e ezzel a lehetőséggel az Unió, az nem csak Catherine Ashton-on, és az EKSz-ben dolgozókon, hanem magukon a tagállamokon is múlik. Véleményem szerint azzal, hogy az EKSz létrejött, a tagországok azt már mindenképpen bebizonyították, hogy készek az elköteleződésre.

Way of the European External Action Service - the road to closer European integration? – Summary

This essay examines the impact of the European External Action Service (EEAS) on the development of the European integration. First, the historical and institutional precedents, and the development of external institutional system of the EC (EU) are presented. Then it is mentioned in greater details which factors led to the establishment of the institution of the High Representative (HR) and its assisting European External Action Service. The EEAS's role is analyzed and assessed primarily from the standpoint that – given its operation and power – how the creation of this institution can strengthen the achievement of a closer European integration. This issue is analyzed especially in relation with cooperation, and division of tasks and power with the other EU bodies and institutions that play decisive role in the implementation of the EU's external actions.

Irodalomjegyzék

1. Antonio Missiroli: The EU Foreign Service: how to build a more effective common policy, (EPC Working Paper, Brussels, 2007)
2. Az önrendelkezési elv kritikái és apológiája, in: Bibó István: Összegyűjtött munkái 4., (Szerkesztette: Tóth János), (Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Bern, 1996)
3. Brian Crowe: The European External Action Service, (Chatham House, London, 2008)
4. Desmond Dinan: in Ever Closer Union: An Introduction to European Integration. (Palgrave, Basingstoke, 1999)
5. Christopher Hill: The capability–expectations gap, or conceptualizing Europe's international role, Journal of Common Market Studies (1993, Vol. 31, No. 3, 305–328. o.)
6. Christian Lequesne: The European External Action Service: Can a New Institution Improve the Coherence of the EU Foreign Policy? , in: Mario Telò (ed.): The EU's Foreign Policy: What Kind of Power and Diplomatic Action?, (Université Libre de Bruxelles, Belgium, 2013)
7. EU WORKING PAPERS, The Lisbon Moment – Challenges and Innovations for EU Diplomacy, (RSCAS 2013/43 Robert Schuman Centre for Advanced Studies Global Governance Programme-52, 5. o.)
8. Fabrice Randoux: „Le service diplomatique de l'UE- Les contours du service d'action extérieure se précisent”.
Europolitique <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:loHkNW6-gkJ:www.europolitique.info/>
9. Fedeirga Bindi: One Year On: Assessing the European Foreign Policy and the European External Action Service. (Brown Journal of World Affairs, volume XVII, Issue II., Spring/Summer 2011)
10. Fergus Carr - Andrew Massey: Public Policy and the New European Agendas Wither Europe? (Edward Elgar Publishing, UK, 2006)
11. G. Andreani, C. Bertram, C. Grant: Europe's Military Revolution (CER. The idea was embraced and developed by a Convention Working Group, London, 2001)

12. Gazdag Ferenc: A második pillér: van-e az Európai Uniónak külpolitikája? (Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet, Budapest, 2000)
13. Gazdag Ferenc: Az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikája. (Osiris kiadó, Budapest, 2000)
14. Gazdag Ferenc: Európai integráció és külpolitika, (Osiris Kiadó, Budapest, 2005)
15. Horváth Zoltán - Ódor Bálint: Az Európai Unió szerződéses reformja. Az Unió Lisszabon után. (HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2010)
16. Jean Quatremer (2012): La Commission renonce á faire main basse sur le service diplomatique eropéen. Coullisses de Bruxelles- UE, <http://bruxelles.blogs.liberation.fr>.
17. Juan Santos Vara: The Establishment of the European External Action Service: The EU in Search of a Stronger Role on the International Stage (Croatian Yearbook of European Law & Policy, 2011)
18. Judith Raupp: The Baroness's Power: Europe's chief diplomat Ashton wants to decide on subsidy funds for the poor – aid workers consider this a breach of the Lisbon Treaty, Süddeutsche Zeitung, 17 May 2010.
19. Kiss J. László: Európai Külügyi Szolgálat, avagy lehet-e global payerből global player? (Magyar Külügyi Intézet- Tanulmányok, Budapest. 2011)
20. Mark FURNESS: Who Controls the European External Action Service? Agent Autonomy in EU External Policy, (Paper for presentation at the European Union Studies Association biennial conference, Boston, 3-5 March 2011)
21. Nicola Verola: The New EU Foreign Policy under the Treaty of Lisbon, The Foreign Policy of the EU Assessing Europe's Role in the World. (Brookings Institution Press, Washington, D.C.,2010)
22. Nicolas Gros-Verheyde (2012): „Une nouvelle structure pour le service diplomatique de l'UE”. Bruxelles 2- (L'Europe de la Défense et de la Sécurité), <http://bruxelles2.over-blog.com>
23. Osztovits András: Az Európai Unió alapító szerződéseinek magyarázata. (Complex Kiadó, Budapest, 2008)Steven Blockmans:Facilitated dialogue in the Balkans vindicates the EEAS, (CEPS COMMENTARY, 30 April 2013)
25. Túrke András István: Az Európai Külügyi Szolgálat: a szorosabb integráció vagy a megosztottság eszköze? Külügyi szemle. (2010. IX. évfolyam, 2. szám.)

Internetes források:

26. Ashton to face tough questions from EU ministers, www.euobserver.com/institutional/32370
27. New treaty will not create one phone number' for Europe, www.euobserver.com/foreign/29010
28. No 'Big Bang' for EU foreign service, says Solana, www.euobserver.com/institutional/28355
29. The European External Action Service. A Step Change in External Policy for The Union: Delivering on the Promise of the Lisbon Treaty". Europolitics, http://www.europolitics.info/pdf/gratuit_en/267601-en.pdf

*Hallgató, DE ÁJK, jogász szak, V. évfolyam.

[1]Christian Lequesne: The European External Action Service: Can a New Institution Improve the Coherence of the EU Foreign Policy?, in: Mario Telò (ed.): The EU's Foreign Policy: What Kind of Power and Diplomatic Action?, Université Libre de Bruxelles, Belgium 79-80. oldal

- [2] Horváth Zoltán - Ódor Bálint (2010): Az Európai Unió szerződéses reformja Az Unió Lisszabon után. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 46. oldal.
- [3] EUSz 47. cikkében kimondja, hogy az Európai Unió jogi személy.
- [4] EUI WORKING PAPERS, The Lisbon Moment – Challenges and Innovations for EU Diplomacy, RSCAS 2013/43 Robert Schuman Centre for Advanced Studies Global Governance Programme-52, 5. oldal
- [5] i.m., 47. oldal.
- [6] Horváth Zoltán – Ódor Bálint (2010): i.m., 77. oldal.
- [7] Mark FURNESS: Who Controls the European External Action Service? Agent Autonomy in EU External Policy, Paper for presentation at the European Union Studies Association biennial conference, Boston, 3-5 March 2011, 9. oldal
- [8] EUSz 18. cikk (3) és (4) bekezdés.
- [9] Túrke András István (2010): i.m.
- [10] EUSz 30 és 31. cikkek
- [11] Az eredetileg tervezett uniós külügyminiszteri poszttal szemben Nagy-Britannia jelezte fenntartásait. Ezeket figyelembe véve született meg az „Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseelője” pozíció, melynek tartalma nem, csupán az elnevezése változott.
- [12] Antonio Missiroli (2007) i.m., 19. oldal
- [13] Ashton már EU biztos volt néhány hónapja kinevezése idején, de még nem volt ismert az európai közvélemény előtt. Az ő neve az után merült fel, hogy hónapokon keresztül spekuláltak arról, hogy egy nagy kaliberű hivatalnok, mint David Milliband töltse-e be ezt a tisztséget. [Federiga Bindi (2011): i.m. 127. oldal]
- [14] Antonio Missiroli (2007): i.m., 12. oldal
- [15] i.m. 131. oldal
- [16] Nicola Verola (2010): The New EU Foreign Policy under the Treaty of Lisbon, The Foreign Policy of the EU Assessing Europe’s Role in the World, 49. oldal
- [17] i.m.
- [18] 2010/427/EU: A Tanács határozata (2010. július 26.) az Európai Külügyi Szolgálat szervezetének és működésének a megállapításáról, HL L 201., 2010.8.3., 30-40. o.
- [19] 2010/427/EU határozat 1. cikk (4) bek.
- [20] 2010/427/EU határozat 4. cikk (2) – (4) bek.
- [21] Túrke András István (2010): i.m.
- [22] Federiga Bindi (2011): i.m., 131. oldal
- [23] Túrke András István (2010): i.m.
- [24] Christian Lequesne: The European External Action Service: Can a New Institution Improve the coherence of the EU Foreign Policy? in: Mario Telò (ed.): i.m. 97. oldal (táblázat)
- [25] Túrke András István (2010): i.m.
- [26] Az Európai Unió működéséről szóló szerződés tartalmazza e területeket. Ezek egyrészt az Unió külső tevékenységének körébe tartozó politikák, így különösen a közös kereskedelempolitika, fejlesztési politika, humanitárius segítségnyújtás (EUMSZ V. rész), másrészt minden olyan egyéb terület, ahol az EU az EUMSZ alapján együttműködhet harmadik államokkal, illetve nemzetközi szervezetekkel, illetve felléphet ezekkel szemben.
- [27] Christian Lequesne: The European External Action Service: Can a New Institution Improve the coherence of the EU Foreign Policy? in: Mario Telò (ed.): i.m. 89. oldal (táblázat)
- [28] Túrke András István (2010): i.m., 120. oldal
- [29] Federiga Bindi (2011): i.m., 130. oldal

[30] Judith Raupp (2010): The Baroness's Power: Europe's chief diplomat Ashton wants to decide on subsidy funds for the poor – aid workers consider this a breach of the Lisbon Treaty, Süddeutsche Zeitung, 17 May 2010.

[31] Ashton to face tough questions from EU ministers, www.euobserver.com/institutional/32370, Letöltés ideje: 2012.10.16.

[32] Juan Santos Vara: The Establishment of the European External Action Service: The EU in Search of a Stronger Role on the International Stage.

[33] Steven Blockmans: Facilitated dialogue in the Balkans vindicates the EEAS, CEPS COMMENTARY, 30 April 2013, 1-2. oldal

[34] Bibó István (1996): i.m., 1087. oldal

[35] Kiss J. László (2011): i.m., 6. oldal